

**PROGRAM KATOLIČKOG VJERSKOG ODGOJA
DJECE PREDŠKOLSKE DOBI**

SADRŽAJ

Uvod.....	3
I. Polazišta katoličkoga vjerskog odgoja u predškolskom sustavu.....	3
II. Ciljevi i zadaće katoličkoga vjerskog odgoja u predškolskoj dobi.....	5
III. Planiranje i provedba vjerskog odgoja.....	6
IV. Ustrojstvo rada.....	9
V. Materijalni uvjeti.....	10
VI. Naobrazba i stručno usavršavanje djelatnika.....	11
VII. Stručni nadzor	11
VIII. Vrednovanje provedbe programa	11
IX. Suradnja s roditeljima.....	12
X. Suradnja s vanjskim ustanovama	12
LITERATURA	14

Uvod

Svaki događaj i poticaj djetetu donosi nove predodžbe koje mu se duboko usađuju u dušu. Isto tako svaki pogled povećava njegov vidokrug i njegovo iskustvo. Poznato je da se raspoloživost prema vjeri početno gradi na dobrom odnosu roditelja i djeteta. Današnja dinamika življenja obitelji često ne pogoduje razvijanju duhovne stvarnosti, a roditelji su u neprilici kako primjereno odgovoriti na ove potrebe djeteta.

Nužna je, stoga, pomoć stručno osposobljenih odgojitelja koji će moći i znati poruku Evanđelja posredovati malenom djetetu na njemu primjeren način, dakako u uskoj u suradnji s roditeljima. Vjerski odgoj ne događa se samo kroz informacije ili "učenje o Bogu", već kroz splet niza životnih događanja i okolnosti koje dijete proživljava. Zato se vjerski odgoj u toj dobi ne naziva "vjeronaukom", što je inače naziv za školsku dob. U cjelokupnom odgojnom radu valja imati pred očima da je religioznost konstitutivna ljudskome biću te da bitno određuje njegov život, stvara nove i kvalitetnije međuljudske odnose sa sobom, s drugima, sa svime što postoji, posebice s Bogom, upućujući čovjeka na puninu života koju je Krist donio.

Cilj je ovoga *Programa* odgajati tu religioznu dimenziju djeteta i osposobljavati ga za autentične ljudske vrijednosti, utemeljene na Evanđelju.

I. Polazišta katoličkoga vjerskog odgoja u predškolskom sustavu

Sustavan predškolski odgoj zahvaća cjelovitost djetetova bića, a u tu cjelovitost nužno je uključen i vjerski odgoj.

Osnovno polazište za ovaj odgoj nalazimo najprije u *Svetom pismu*, *Tradiciji* i brojnim dokumentima crkvenog učiteljstva koji utemeljuju i daju smjernice za predškolski vjerski odgoj. Međunarodni i državni dokumenti jamče mogućnost ostvarivanja predškolskoga vjerskog odgoja, temeljeći se na pravima i slobodi djeteta od njegove najranije dobi.

Ovaj *Program* slijedi koncept katoličkoga vjerskog odgoja kakav se provodi u svijetu. Uporišna mu je točka već spomenuti dokument Katoličke crkve *Opći direktorij za katehezu*. Ovdje se navodi temeljna misao s obzirom na predškolski vjerski odgoj: "*To razdoblje koje se tradicionalno razlikuje na rano djetinjstvo ili predškolsko doba i djetinjstvo u očima vjere i samog razuma ima svoju vlastitu milost životnih početaka. U toj dobi otvorene su dragocjene djelotvorne mogućnosti bilo za izgradnju Crkve bilo za očovječenje društva s kojima se treba suočiti. Dijete koje je po daru krštenja postalo sinom Božjim, Isus, Sin Božji proglasio je povlaštenim članom kraljevstva Božjega. Zbog različitih razloga dijete danas, možda više nego jučer traži puno poštivanje i pomoć u svojim potrebama za ljudski i duhovni rast, pa i putem kateheze koja djeci kršćanima nikada ne smije biti uskraćena. Naime, onaj tko je djetetu dao život i obogatio ga darom krštenja, obavezan je taj život neprekidno hraniti (br. 177).*"

Uvjereni smo da se na ovim postavkama sadržaji katoličkoga vjerskog odgoja dobro integriraju u cjelokupan odgoj djeteta u izvanobiteljskoj predškolskoj ustanovi i doprinose njegovu kvalitetnom cjelovitom rastu i napretku. Isto tako vjerujemo da ovaj koncept odgoja pomaže djetetu da se na ispravan način priprema i za autentičan odnos s drugima, odnosno s

onima koji imaju neke drugačije tradicije, navike i uopće životna usmjerenja. Na taj način dijete se pravodobno priprema za život u različitosti koje se ne mogu zaobići, a koje su uostalom i obogaćenje za sve one koji ih ispravno shvate.

Pozivamo se, stoga, na temeljne dokumente i smjernice odnosno programe:

- Drugi vatikanski koncil, *Deklaracija o kršćanskom odgoju - Gravissimum educationis*, KS, Zagreb 1972.
- *Opća deklaracija* Organizacije ujedinjenih naroda o pravima čovjeka, 1948.
- *Deklaracija o pravima djeteta*, UN, 1959.
- *Konvencija o pravima djeteta*, 1989.
- Vlada Republike Hrvatske - Nacionalni odbor o ljudskim pravima, *Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava* (Odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja, str.33-51), Zagreb, 1999.
- *Ustav Republike Hrvatske*, Narodne novine, Zagreb 1992.
- *Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju u Hrvatskoj*, Narodne novine, Zagreb, 1997.
- *Katekizam Katoličke Crkve*, HBK - *Glas Koncila*, Zagreb, 1994.
- Hrvatski biskupi, *Radosno naviještanje Evanđelja i odgoj u vjeri*. Temeljne smjernice o obnovi religioznog odgoja i kateheze, KS, Zagreb 1983.
- *Ugovor između Svete Stolice i Republike Hrvatske na području odgoja i kulture*, Narodne novine, Zagreb 1997.
- *Ugovor o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama između Vlade RH i HBK*, Narodne novine Zagreb, 1999.
- *Prijedlog koncepcije razvoja predškolskog odgoja i Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece*, Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture RH, Zagreb, 1991.
- *Program vjerskog odgoja predškolske djece u izvanobiteljskim uvjetima*, Mali Koncil - Glas Koncila, Zagreb, 1994.

Navedeni dokumenti daju nam jasnu orijentaciju u koncipiranju, programiranju, planiranju i ostvarivanju katoličkog, vjerskog odgoja na višestrukim univerzalnim i nacionalnim osnovama (naravnim i pozitivnim - zakonodavnim, ugovornim, mjerodavnim i programskim) programa koji donosimo.

II. Ciljevi i zadaće katoličkoga vjerskog odgoja u predškolskoj dobi

CILJ:

- U skladu s ciljevima cjelovitoga predškolskog odgoja njegovati i razvijati religioznu dimenziju djeteta, osposobljavajući ga, primjereno njegovoj dobi, za otkrivanje, prihvaćanje i življenje autentičnih vrednota Evanđelja u odnosu na sebe, drugoga te na poseban način Boga.

ZADAĆE:

- Pomagati djetetu da raste u povjerenju u samoga sebe i tako sve više postaje osoba;
- Odgajati dijete za odgovorno ponašanje u svijetu koji ga okružuje;
- Pobuđivati u djetetu one duhovne snage kojima će na ispravan način doživljavati transcendentnost ljudskog života i svijeta uopće;
- Zadovoljiti djetetovu potrebu za "pripadanjem" i za "ljubavlju" te na temelju tog iskustva upućivati ga na odnos, susret i autentično približavanje Bogu;
- Pobuđivati dječje čuđenje i divljenje te iskrenu i duboku radost prema Bogu Stvoritelju metodom stvaralačkog pripovijedanja i izražajnog čitanja biblijskih i književno-umjetničkih tekstova za predškolsku dob, komunikacijom sa simbolima, molitvenim izražavanjem i liturgijskim slavljenjem;
- Omogućiti djetetu da metodom igre doživljava i upozna temeljne poruke Evanđelja;
- Zadovoljiti djetetovu potrebu za uspostavljanjem autentičnog osobnog odnosa između njega i poruke vjere;
- Uvoditi dijete u prijateljsku komunikaciju s Bogom putem osobnoga molitvenog izražavanja;
- Razvijanje osjećaja povjerenja, zahvalnosti, darivanja, suosjećanja i suradnje s bližnjima;
- Osigurati djetetu kvalitetu življenja, razvijajući temeljne i bitne odrednice čovjekova "bitka" - ljepotu, istinu i dobrotu;
- Omogućiti djetetu da se susretne s dobrim primjerima, odnosno pozitivnim uzorima u životu svoje uže i šire okoline, koji ostvaruju ljudske i kršćanske vrednote, s ciljem integracije i ispravnog poistovjećivanja.
- Pomagati djetetu u uspostavljanju autentičnih odnosa s drugima, osobito različitima, koji imaju drugačije religiozne navike i ponašanja, u predškolskoj ustanovi i u životu uopće.

III. Planiranje i provedba vjerskog odgoja

Odgojno-obrazovni rad temelji se na humanističko-razvojnoj koncepciji prema *Prijedlogu koncepcije razvoja predškolskog odgoja i Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece* (Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture RH, Zagreb, 1991.) koju čini ideja humanizma te spoznaja o specifičnim osobinama i zakonitostima razvoja djeteta predškolske dobi s naglaskom na njegovu religioznu dimenziju. Ona pridonosi cjelovitom pristupu, a time i potpunom razvoju djeteta.

U *Deklaraciji o pravima djeteta* (UN, 1959.) govori se o pravu djeteta da živi u zdravoj sredini, da mu bez iznimke i diskriminacije društvo osigura najbolje moguće uvjete za rast, razvoj i učenje, kako bi se skladno razvijalo u tjelesnom, umnom, ćudorednom i društvenom pogledu, u uvjetima slobode, dostojanstva, prihvaćanja, ljubavi i razumijevanja.

Vodeći računa o djetetu kao cjelovitom biću te da je religiozna dimenzija konstitutivna njegovu biću, a poštujući njegov doživljaj svijeta i kao cjeline, vjerski odgoj nije izdvojen iz odgojno-obrazovnog rada, već je ta dimenzija njegov bitno sastavni dio.

U planiranju i ostvarivanju odgojno-obrazovnog procesa vjerski sadržaji moraju biti u skladu sa sadržajima i zbivanjima koja se događaju u djetetovu okruženju, prateći ujedno ciklus liturgijske godine. Radi individualnog zadovoljavanja potreba i poticanja djetetova razvoja, bitno je omogućiti djetetu aktivnosti u skladu s njegovim interesima i zakonitostima njegove razvojne dobi.

Tematske jezgre i sadržaji koji proizlaze iz Programa vjerskog odgoja predškolske djece u izvan obiteljskim uvjetima, Zagreb, 1992.:

1. Doček i prihvaćanje djece

U razdoblju adaptacije omogućiti svakom djetetu da se osjeća dočekanim, prihvaćenim i voljenim. Kroz naše prihvaćanje otvarati dijete kako ljubavi drugih tako i ljubavi Oca nebeskog.

2. Stvoreni svijet i stvorenja u njemu

Pobuđivati radost i zanimanje za promatranje i otkrivanje ljepote svijeta od Boga stvorenoga te tako uvoditi dijete u čuđenje i divljenje prema zbilji svega stvorenoga.

U sklop jesenskih aktivnosti uključuju se i *Dani kruha*. To je prigoda za izražavanje zahvale kroz euharistijsko slavlje gdje dijete upoznaje novu dimenziju kruha u Euharistiji.

Misijska nedjelja potiče na zalaganje u pravcu prevladavanja razlika među ljudima po boji kože, religije ili ekonomskog statusa. Razvija osjećaj solidarnosti, suosjećanja, ekumenizma i vrednovanja onog što imamo, kao i prihvaćanje drugog u njegovoj različitosti.

Obilježavaju se i različiti *spomendani pojedinih svetaca* koji su se u životu odlikovali dobrotom i ljubavlju prema čovjeku i prirodi.

-Obilježavanje i proslava dječjih imendana

SVECI KOJI SE POSEBNO SLAVE U NAŠEM GRADU

- Sv. Vlaho, zaštitnik grada Dubrovnika
- Sv. Josip,
- Sv. Franjo
- Sv. Valentin
- Sv. Leopold – zaštitnik Dubrovačko- neretvanske županije
- Sv. Petar i Pavao
- Sv. Nikola – zaštitnik pomoraca i branitelja

3. Kraljevstvo Božje

Pozvati dijete da razmatra otajstvo kraljevstva nebeskog u dva momenta: u početnom i u zaključnom. Staviti mu pred oči kontrast između "malih stvari i velikih stvarnosti" koje iz njih nastaju.

Blagdan Svih svetih povezujemo s temom svjetlosti u kojoj žive sveti u kraljevstvu nebeskom. Tema umiranja i prolaznosti može im se približiti kroz iskustvo "umiranja pšeničnog zrna".

4. Božić - radost Isusova dolaska na svijet

Omogućiti djetetu da živi u radosti zajedničkih trenutaka te da se intuitivno otvara Božiću kao blagdanu obitelji i zajednice, koja živi trenutak iščekivanja, povjerenja i ljubavi te nalazi odgovor u radosnom događaju Isusova dolaska na svijet.

Sv. Barbara, sv. Nikola i sv. Lucija nezaobilazni su uzori dobrote, ljubavi i opredjeljenja za Isusa i čovjeka. Obilježavanje tih blagdana potiče na nasljedovanje njihovih djela i divljenja Isusu kao njihovu i našem učitelju.

Pomoći djetetu da u božićnim blagdanima doživi ne samo radost zbog Isusova rođenja, već i radost zbog vlastitoga rođenja. Božić se slavi i doživljava u znaku "betlehemske svjetlosti" i odatle radost što i malo dijete rođenjem dolazi na "svjetlo dana", štoviše, i samo dijete i svaki čovjek postaje "svjetlo za druge".

- pjevanje Božićnih napjeva dubrovačkog kraja

5. Isusovo djetinjstvo i život

Kroz pripovijesti o Isusu buditi u djetetu radoznalost da doživi i otkriva značajne trenutke Isusova života te intuitivno naslućuje veličinu njegove čovječnosti te njegovu božansku narav. Isus je posebno volio djecu i zato ga treba djetetu približiti kao dragog prijatelja i njemu blisku osobu.

Blagdan Svetih triju kraljeva i Prikazanja Isusovoga u hramu, kao i evanđeoski izvještaji - kao npr. Isus blagoslivlja djecu, milosrdni Samaritanac, susret sa Zakejom - omogućuju djetetu da u Isusu susretne Boga koji se neizmjereno brine za čovjeka.

6. Otkrivanje tajne života

Promatrajući i otkrivajući tajnu proljetnoga buđenja i rasta pomoći djetetu u naslućivanju neizrecive tajne života.

Prispodobama o Dobrom pastiru zadovoljiti najdublju djetetovu potrebu za ljubavlju: biti ljubljen, moći ljubiti i trajno osjećati zaštitničku prisutnost ljubljenog bića.

Prispodoba daje i posebne vrednote: brigu za bližnjega, skrb za onoga koji je potrebit takve skrbi te potrebu za pripadnost zajednici. To je zadaća korizmenog vremena.

7. U znaku vode i svjetla - ususret Uskrslome Isusu

Pomoći djeci da upoznaju Isusa kao "svjetlo svijeta" koje se ljudima daje po vjeri kako bi i sami postali svjetlo i mogli vršiti djela ljubavi, radosti, strpljivosti, poniznosti, dobrote, požrtvornosti i vjernosti.

Osvijestiti djeci da se u Vazmenoj noći blagoslivlja voda kojom se krste djeca. Ta voda je znak Isusove snage i svjetla i tko se njome krsti, tu snagu i svjetlo krštenjem dobiva.

- njegovanje kulturne baštine kroz običaje dubrovačkog kraja: pletenje palmica i pengavanje jaja

U povodu *Međunarodnog dana dječje knjige* posebna se pozornost posvećuje Bibliji kao jedinstvenoj Knjizi koja pomaže djetetu stvarati pozitivnu sliku o sebi, o bližnjemu i o Bogu.

8. Majka

Promatrajući promjene koje se opažaju u prirodi, dijete spoznaje i otkriva u svom srcu ljepotu, raskoš, plodnost i brigu zemlje kao "majke".

Budući da je mjesec svibanj posebno posvećen majci, dijete otkriva i spoznaje važnost majčina bića.

Ukazuje se pogodna prilika da se kod djece jače pobuđuje ljubav prema Isusovoj Majci Mariji koja je i naša nebeska majka. Mariju dajemo djeci kao uzor poslušnosti, jednostavnosti, radinosti i ljubavi prema Bogu i bližnjemu. U tom smislu se ostvaruje kršćansko načelo "po Mariji k Isusu".

9. Moja kršćanska zajednica – Crkva

Kroz lik Isusa i njegovih učenika uvoditi djecu u otkrivanje kršćanske odnosno župne zajednice i Euharistije kao "izvora i vrhunca" njezina života. Time se pomaže djeci da zavole svoju župnu zajednicu i crkvu.

Blagdan Duha Svetoga prigoda je da dijete upoznamo s Trećom Božanskom Osobom koja je veza ljubavi između Oca i Sina. Ta ljubav je snaga koja sve okuplja i živi u Crkvi.

Upoznavanjem znakova i gesta kršćanske zajednice približavamo djetetu njihovo značenje, upotrebu i vrijednost.

IV. Ustrojstvo rada

Ovaj *Program* integrira se u redovne programe vrtića i to kao:

- cjelodnevni 10 - satni program
- kraći 5 - satni program
- kraći 3 - satni program

- kraći program 2 puta tjedno.

Kraći program može se ostvarivati i izvan redovnih programa vrtića.

Odgojne skupine

Odgojne skupine ustrojavaju se prema dobi (od treće do šeste godine života) sukladno vrijedećim standardima i pisanom zahtjevu njihovih roditelja.

Stručni djelatnici

Za stručno provođenje programa vjerskog odgoja osposobljeno je 21 odgojitelj, 2 odgojitelja mentora i 1 stručna suradnica pedagoginja.

Popis odgajatelja u vjeri

- 1.VINKA JAUKOVIĆ - pedagoginja
- 2.ANTONIA TUTAVAC
- 3.SANJA OSTOJIĆ
- 4.RENATA PRKAČIN
- 5.DOLORES GUCA
- 6.DANIJELA MATIĆ
- 7.DEŠA ČIŽEK
- 8.MARTINA SENTIĆ
- 9.SANJA ŠUTALO
9. MARIJANA OBRADOVIĆ
- 10.MARTINA FRANIČEVIĆ
- 11.ANA VULIČEVIĆ
- 12.NINA BELIN
- 13.JASNA RADIĆ
- 14.KATIJA KOBILIĆ
- 15.MARIJA ZVONO
- 16.ANA PREVIŠIĆ
- 17.KATARINA TEŠIJA

18. ANITA VIOLIĆ
19. PAULA KARAMAN
20. MAJA CIGIĆ
21. HELENA LOVRIĆ
22. JASNA PAČEVAR POPOVIĆ
23. VESNA RIBIĆ – odgojiteljica mentor
24. DIANA TOT – odgojiteljica mentor

Odgojiteljice mentori Vesna Ribić i Dijana Tot dobile su mandat i vjerski katolički program provodit će se u vrtiću Radost u cjelodnevnom programu.

Katolički program provodit će se i u Osojniku u grupi Ježići. (Osojnik je malo selo koje pripada gradu Dubrovniku). Program će provoditi odgojiteljica Marijana Obradović.

V. Materijalni uvjeti

Program će se ostvarivati u prostorima dječjeg vrtića. Za rad s djecom koristit će se soba dnevnog boravka, opremljena odgovarajućom opremom za rad s djecom određene dobi.

Soba dnevnog boravka, osim standardne, sadrži i ovu opremu:

Kutić za vjerski odgoj u kojem se nalazi

- Biblija i slikovnice religioznog sadržaja,
- umetaljke, slagalice, puzzle, lota s vjerskim sadržajem,
- audio i video kasete s vjerskim sadržajem.

Križ, svijeća, kip, sveta slika i ostali simboli moraju odgovarati estetskim

mjerilima kršćanske sakralnosti i biti prikladni veličini kutića.

Financiranje programa

Katolički vjerski odgoj financira se kao i svi drugi programi koji se ostvaruju u dječjem vrtiću. To znači da troškove snose osnivači i roditelji.

Naime, katolički vjerski odgoj koji se ostvaruje u sklopu cjelodnevnoga ili poludnevnog programa u vrtiću sastavni je njihov dio i stoga ne zahtijeva od roditelja nikakvo dodatno sufinanciranje, tim više što ga ostvaruju odgojitelji koji su završili i teološko-katehetsko doškovanje.

Ako se u sklopu cjelodnevnoga ili poludnevnog programa provodi kraći program vjerskoga odgoja, to isto tako ne zahtijeva dodatno sufinanciranje od roditelja.

Dodatno sufinanciranje mogu imati samo kraći programi koji su izvan redovitoga cjelodnevnog ili poludnevnog vrtićnog programa.

VI. Naobrazba i stručno usavršavanje djelatnika

Program katoličkoga vjerskog odgoja ostvaruju stručno osposobljeni odgojitelji koji su prošli teološko-katehetsko osposobljavanje i imaju mandat dijecezanskog biskupa.

Mandat biskupa imaju odgojitelji u vjeri: Dijana Tot i Vesna Ribić.

U pravitku popis odgojitelja koji su osposobljeni za *Program katoličkoga vjerskog odgoja*

Odgojitelji će se trajno educirati kroz individualno i zajedničko usavršavanje sudjelovanjem na:

- Stručnim seminarima u organizaciji Nacionalnog katehetskog ureda HBK, biskupijskih katehetskih ureda i Agencije za odgoj i obrazovanje, Ministarstva znanosti obrazovanja i športa RH ;
- Stručnim kolegijima i radionicama odgojitelja koji ostvaruju programe vjerskog odgoja pod vodstvom *Povjerenstva za predškolski vjerski odgoj* Nacionalnoga katehetskog ureda HBK.

VII. Stručni nadzor

Program i njegova provedba stručno se nadzire na više razina:

- Nacionalni katehetski ured HBK (mentor, savjetnici, nadzornici /savjetnici)
- Biskupijski katehetski uredi (mentor, savjetnici, nadzornici /savjetnici)
- Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta RH (mentor, savjetnici, nadzornici /savjetnici)
- Ravnatelj vrtića, uz neposrednu pomoć stručnih suradnika

VIII. Vrednovanje provedbe programa

Program vjerskog odgoja uklopit će se u godišnji *Plan i program rada* te će se pratiti njegova provedbu na svim razinama, kao i sve ostale programe koje vrtić provodi.

Budući da postoji više mogućnosti provedbe *Programa katoličkoga vjerskog odgoja* (cjelodnevni, poludnevni, kraći) izvršit će se vrednovanje uspješnosti njihove provedbe na kraju godine te odrediti smjernice za daljnju provedbu tih programa.

IX. Suradnja s roditeljima

S obzirom na postavljene zadaće vjerskog odgoja, nezaobilazna je uloga roditelja jer su oni "prvi i glavni odgojitelji svoje djece" (Drugi vatikanski sabor). Suradnja s roditeljima treba osvijestiti i afirmirati neke temeljne vrijednosti jer su roditelji svojim životom, prožetim ljubavlju prema Bogu i ljudima, uzori svojoj djeci i čitavoj zajednici.

Sve te pozitivne vrijednosti odgojitelji i roditelji zajedno grade u odgojnoj skupini i na taj način stvaraju i osiguravaju uvjete za zdravo odrastanje djece.

U odgoju djece roditeljima je potrebna pomoć Crkve i cijelog društva.

Jedinstvenost i usklađenost odgojnih djelovanja potrebno je razvijati kroz:

- individualne razgovore,
- roditeljske sastanke,
- uključivanje roditelja u aktivnosti odgojne skupine,
- formiranje kutića za roditelje (informativni i edukativni),
- programska suradnja (sudjelovanje za blagdane),
- radionice,
- posjet obitelji.

X. Suradnja s vanjskim ustanovama

Suradnja će se odvijati na sljedećim razinama:

- Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta – Agencija za odgoj i obrazovanje
- Nacionalni katehetski ured HBK i biskupijski katehetski uredi
- Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
- Župni uredi
- Međusobna suradnja vrtića
- Kulturno-umjetničke ustanove
- Osnovne škole

Važnija pitanja vezana uz područje vjerskog odgoja u predškolskim ustanovama rješavaju se na razini Mješovitog povjerenstva Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta RH i Nacionalnoga katehetskog ureda Hrvatske biskupske konferencije.

LITERATURA

1. *Biblija*, KS, Zagreb, 1980.
2. Tinie de Vries, *Biblija za malene*, KS, Zagreb, 1997.
3. *Program katoličkog vjerskog odgoja djece predškolske dobi*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije i Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb, 2001.
4. *Njihovo je kraljevstvo nebesko*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije i Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb, 2001.
5. Drugi vatikanski Koncil, *Deklaracija o kršćanskom odgoju "Gravissimum educationis"*, KS, Zagreb 1972.
6. *Katekizam Katoličke Crkve*, HBK - GK, Zagreb 1994.
7. *Opća deklaracija Organizacije ujedinjenih naroda o pravima čovjeka*, 1948.
8. *Deklaracija o pravima djeteta*, 1959.
9. *Konvencija o pravima djeteta*, 1989.
10. Vlada Republike Hrvatske - Nacionalni odbor o ljudskim pravima, *Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava* (Odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja, str.33-51), Zagreb 1999.
11. *Ustav Republike Hrvatske*, Narodne novine, Zagreb, 1992.
12. *Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju u Hrvatskoj*, Narodne novine, Zagreb, 1997.
13. *Hrvatski biskupi, Radosno naviještanje Evandjelja i odgoj u vjeri. Temeljne smjernice o obnovi religioznog odgoja i kateheze*, KS, Zagreb 1983. Hrvatska biskupska konferencija, *Ugovori između Svete Stolice i Republike Hrvatske*, Glas Koncila, Zagreb 2001.
14. *Prijedlog koncepcije razvoja predškolskog odgoja i Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece*, Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture RH, Zagreb, 1991.
15. *Program vjerskog odgoja predškolske djece u izvanobiteljskim uvjetima*, Mali Koncil - Glas Koncila, Zagreb 1994.
16. *Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava*, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 1999.
17. Kongregacija za kler, *Opći direktorij za katehezu*, KS, Zagreb 2000.

18. Ivan Pavao II., *Pismo obiteljima*, Zagreb, IKA, 1994.
19. Hoblaj A. / Šimunović M. (ur.), *Pustite malene k meni*. Nacionalni skup o vjerskom odgoju djece predškolske dobi u izvanobiteljskim uvjetima, NKU HBK - Kratis, Zagreb, 1999.
20. Hoblaj, A., *Vjerski odgoj djece predškolske dobi*, u: *Kateheza* 20 (1998)br. 3, str. 198.
21. Hoblaj, A., *Stanje i perspektive predškolskog vjerskog odgoja*. Prilog II. Trogodišnje planiranje vjerskog odgoja predškolske djece u izvanobiteljskim uvjetima, u: *Kateheza* 21 (1999.) br. 4, str. 319-337.
22. Hoblaj, A., *Od zrna do kruha*. Priručnik za odgojitelje i vjeroučitelje uz *Dane kruha*, Školska knjiga, Zagreb, 1995.
23. Hoblaj, A., *Otkrivajmo i upoznajmo svijet zajedno*, *Glas Koncila*, Zagreb, 2000.
24. Hoblaj, A., *Božićni i uskrsni trenuci*, Vjerski odgoj djece predškolske dobi u suradnji obitelji i vrtića, *Glas Koncila*, Zagreb, 2001.